



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Chronicon M. Theodorici Engelhusii

Engelhusius, Theodoricus

Helmeſtadi[i], 1671

Incipit Nova Chronica Magistri Theodorici Engelhusen.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10979



INCIPIT
NOVA CHRONICA
MAGISTRI
THEODORICI EN-
GELHUSEN.

VIncētius in principio speculi historialis, de quo plurima sunt hic posita, dicit: *Quoniam multitudo librorum, & temporis breuitas, memoriæ quoque labilitas, non patiuntur cuncta, quæ scripta sunt, pariter animo comprehendendi; mihi visum est quosdam flores ex omnibus, quos legere potui, siue Catholicorum, siue Philosophorum, siue Poëtarum & Historicorum, in unum volumen summatim redigere, ex hiis præcipue, quæ pertinere videntur ad fidei nostræ astructionem, vel morum instructionem, seu caritatis excitandam deuotionem, aut etiam diuinarum scripturarum declarationem, Valet autem id opus, tam ad legendum, disputandum & solvendum, quam etiam ad prædicandum. Est enim scilicet novum & antiquum; breue quoque, sed & prolixum. Antiquum materia & auctoritate; novum vero compilatione. Breue quoque, propter multorum dictorum in breui perstrictionem, longum vero, propter*

A immen-

immensam materiae multitudinem. Est ergo Docto-
 rum auctoritate, nostrum autem sola partium ordina-
 tione. De regnis etiam, bellis, & caeteris hic positus,
 fatis utile videtur. Nam & historiae non solum genti-
 lium, sed Ecclesiasticae, secundum Imperatorum &
 Regum tempora describuntur. Lucas nempe, cum
 incarnationis Dominicae historiam texeret, in ipso Ev-
 angelii sui principio de *Herode Rege*, & post pauca, de
Augusto Caesare mentionem fecit, ut illa, quae minus
 nota erant hominibus, ab iis, quae pene apud omnes
 fama celebri ferebantur, confirmarentur & roboran-
 rentur. *Illae quippe res gestae*, ut dicit Hugo Floriacen-
 sis, *quae nulla regum ac temporum certitudine commendan-*
tur, non pro historia recipiuntur, sed inter aniles fabulas re-
putantur. Valet ergo successionis temporum & anno-
 rum annotatio, quae & *Chronica* dicitur, ut si quando-
 que de aliquo dubitetur, ex Kathalogo regulari tem-
 porum, quando res gesta sit, reperiat. Ceterum
 ex bellis famosis per orbem commissis lector adverte-
 re poterit, quanto fervore nobis pugnandum sit con-
 tra spirituales hostes, pro salute spirituali & aeterna
 gloria, nobis promissa; cum illi quidem, utpote infide-
 les, tam acriter dimicaverint pro salute temporali, &
 gloria momentanea adipiscenda, vel tuenda. Ex caede
 quoque hominum in eisdem praелиjs innumerabili per-
 petrata, licet advertere severitatem Dei in reprobos,
 quos quasi pecora vilia reputans, peccatis eorum ex-
 igenti-

*Veritas
 Chronico-
 rum.*

igentibus, tot eorum millia interire, simulque in anima & corpore passim perire permisit. E contra vero bonitatem ejus & clementiam in electos. Et si hic forsitan sint, quæ non multum necessaria videantur, tamen hæc ipsa turpe est ignorare. Nec aliquis redarguendū putet, quod multa de gentiliū libris ac apocryphis hic posuerim. Aliquando & Apostolos redarguere poterit, qui ex utroque genere nonnulla in Epistolis testimonia sibi usurparunt. Nam verbi gratia Paulus in Epistola ad Corinthios Menandri Comici versum promittit: *Corrumpunt bonos mores colloquia prava.* Et ad Titum Epimenidis Poëtæ: *Cretenses semper mendaces, mala bestia, ventres pigni.* It. Arati Poëtæ testimonio utitur de Deo, dicens: *Ipsius igitur genus sumus.* Hinc & B. Hieronymus Magno oratori Romano per Epistolam sic respondens: *Quæris, ait, cur in opusculis nostris secularium literarum interdum exempla ponamus, candoremque Ecclesie Ethnicorum sordibus polluamus. Rursum breviter habeto, quia & in Mose, & in Prophetarum libris, & Epistolis Pauli, quedam de libris gentiliū assumpta sunt.* Idem etiam potest dici de Apocryphis. De Magis enim Pharaonis Paulus ad Timotheum scribit, dicens: *Quemadmodum Iamnes & Mambres restiterunt Mose, ita & hii, scilicet hæretici, resistunt veritati.* Quæ utique Magorum nomina non invenit Apostolus in divinis libris, sed in Apocryphis, ut dicit ibi Glossa. Judas quoque in canonica sua dicit: *Prophetavit de iis septimus ab A-*

4
dam Enoch. Qui tamen liber Enoch inter Apocrypha computatur. Nec tamen aliter Apocrypha legenda sunt, quam servando quod dicit Apostolus: *Omnia probate, quod bonum est tenete.* Vnde Hieronymus contra Vigilantium ita loquitur: *Operis, inquit, ac studii mei est multos legere, ut ex plurimis diversis carpam flores, non tam omnia probaturus, quam quæ bona sunt electurus.*

Totum autem opus id summatim continet historias temporum ab initio mundi per successionem regum & regnorum usque in tempus præsens, juxta multorum approbatorum Chronicas; præcipue *Eusebii, Hieronymi, Historiæ Scholasticæ, Ecclesiasticæ &c. Gotfridi Viterbiensis*, quæ hic *Pantbeon* allegatur, *Honorii Solitarii*, qui scripsit *Chronicam solennem & Gemmam animæ*, cum multis aliis. *Turpini Remensis Archiepiscopi*, qui & *Chronicam Francorum* fundavit, & magister fuit *Karoli Magni*, *Gvvidonis de Columnis*, qui scripsit *Chronicam Britannorum* in xxxv. libris, *Martini*; quamvis & cæterorum, quos prædicti viderunt, quorum & multi nominantur in principio *Speculi*. Hæc enim collecta sunt ex diversis Chronicis, Romanorum videlicet, Francorum, Slavorum, Saxonum, Britannorum, & quorundam modernorum, ut *Magistri Theodorici de Niem*, magni *Curtifani*, & sacri *Pallatij* auditoris, & *Cosmodromii*, i.e. *Chronicæ Domini Gobellini Personæ*, *Decani Bilveldensis*, *Padefontanæ dioceseos*, quam *Cosmodromion*, i.e. *cursum mundi*, nominavit,

vit,

vit, & eam pertexit in annum *MCCCCXVIII*, & aliorum, hic quoque allegatorum, (ac de *Chronica monachorum Amelungsbornem*, quæ hic solum per literam A. designatur.) Cum itaque secundum Senecam libro *Quæstionum Naturalium*, *acrior sit cupiditas ignota cognoscendi, quam nota repetendi*: naturale enim nobis est, magis nova quam magna mirari (jucundum quoque est redire in antiqua tempora, melioresque ad annos respicere, sicut idem Seneca dicit, in principio *Declamationis*,) & tum secundum Hieronymum super *Danilem*: *Sepe Deus malos Reges patitur suscitari, ut mali malos puniant*: necessarium est utique historias texere, quibus ærumnosas mortalium calamitates lector inveniatur, quas, heu! modo magis corpore sentimus, quam in codicibus legimus. Modo quidem dico, i. e. anno præsentis *MCCCCXXVI*.



ADAM & EVA, sicut creditur, die suæ creationis, scilicet sexta die mundi, circa meridiem prævaricati, paulo post circa horam nonam ejecti sunt, & in exilium projecti. In quadam tamen antiqua *Chronica Treberorum*, quæ & hodie jacet in Ecclesia S. Matthiæ ibidem, legitur, septies quaternis temporum annis in paradyso fuisse, & post hæc expulsos. Virgines autem de paradyso egressi sunt. Anno itaque Adam xv. natus est ei *Cayn* & soror ejus *Calmana*, quam Cayn duxit uxorem, Post alios xv annos natus est ei *A-*